

Spis treści

Przedmowa	9
---------------------	---

CZĘŚĆ I. WSTĘPNE „ZANURZENIE”

Cel i przedmiot badań	17
Literackie dorzecze. Zarys koncepcji badawczej	23
1. Związki geografii i literatury w refleksji badawczej Wincentego Pola	23
2. Metafora literackiego dorzecza. Pole semantyczne pojęcia	29
3. Odra jako motyw i temat przestrzenny. <i>Tertium comparationis</i>	36
Odrzańska toponimia w polskim i niemieckim krajobrazie literackim	47
Odra w polskich i niemieckich badaniach literackich	55

CZĘŚĆ II. ODRA I JEJ LITERACKIE DOPŁYWY

Dopływ pierwszy. Korzenie	67
1. Odrzańskie topografie literackie w prozie Theodora Fontanego (<i>Oderland, Unterm Birnbaum</i>)	72
2. Śladami Theodora Fontanego w eseju Kerstin Hensel <i>Die Flötenfinger des Birnbaums</i>	83
3. Odra okiem kamery. Film dokumentalny Bernharda Sallmanna <i>Oderland. Fontane</i>	87
4. Odrzański dom w powieści Ruth Storm <i>Odersaga. Das Schloß am Strom</i>	92
5. Wykorzenianie zza Odry w opowiadaniu Erika Neutscha <i>Der Hirt</i>	101
Dopływ drugi. Wrastanie	109
1. „I rzeka płonęła, i brzeg płonął”. Odra jako <i>theatrum belli</i> w twórczości Ryszarda Liskowackiego (<i>Powrót z tamtego brzegu</i> , „Brzeg”)	113
2. Nowy dom nad Odrą. Rzeka we wspomnieniach polskich osadników (Witolda Cieczińskiego <i>Flisacy na Odrze</i> , Ireny Szymanowskiej <i>Z Krosna do Szczecina</i> , Seweryna Orchowskiego <i>Odra</i> , Barbary Sylwanowicz <i>Szczecin – mój dom</i>)	127

3. Zakorzenie nad Odrą w powieści Haliny Auderskiej <i>Babie lato</i>	137
4. Odrzański palimpsest w powieści Marii Siderskiej-Ryczkowskiej <i>Klucze do rzeki</i>	143
Dopływ trzeci. Nowe pogranicze	151
1. „Iść po granicy”. Publicystyka Roberta Ryssa	156
2. Doświadczanie granicy w reportażach Heinza Gladego (<i>Die Brücke, Frankfurter Impressionen</i>), Petera Haffnera (<i>Frankfurt an der Oder / Słubice</i>), Uwego Rady [<i>Ans Ende der Welt. Von Berlin nach Frankfurt (Oder)</i>]	161
3. Polsko-niemieckie pogranicze w prozie poetyckiej Matthiаса Kneipa (<i>Oder, Die Oder bei Czelin/Zellin. Eine Grenze im Fluss, Weil die Grenze zwischen Deutschland und Polen fließend ist</i>)	171
4. Polsko-niemieckie rejsy literackie	176
Dopływ czwarty. „Przewoźnicy odrzańscy”	193
1. Odrzański szyper w cyklu reportaży Hansa Niekrawietza <i>Ein Leben für die Oder</i>	200
2. Żegluga rzeczna i żeglugowcy w reportażach Tadeusza Różewicza (<i>Most płynie do Szczecina</i>), Henryka Jantosa, Jerzego Kułtuniaka, Zdzisława Romanowskiego (<i>Spotkanie z rzeką. Notatki z podróży z biegiem Odry</i>), Tadeusza Kijonki (<i>Arteria węgla</i>)	204
3. Wodniacy w powieści Henryki Wolnej <i>Odrzysko</i>	213
4. Odrzańska społeczność w powieści Annette Krone <i>Mit der ewigen Oder</i>	220
Dopływ piąty. Wyobrażenia ludowe	227
1. Wodnik w utworach Izabelli Koniusz (<i>Figle wodnika</i>), Augusta Scholtisa (<i>Sage vom Wassermann</i>), Korneli Dobkiewiczowej (<i>O trzech braciach z Opola</i>), Marka Grzelki (<i>O rzeczonym wodniku, który nowosolskiego rybaka szczęścia pozbawił</i>)	231
2. Nimfy, nixy i boginki w utworach Heleny Rutkowskiej (<i>Nimfa wodna</i>), Annette Krone (<i>Odrasine</i>), Zenona Czarneckiego (<i>Zemsta boginek</i>)	242
3. Mora w powieści Hansa Niekrawietza <i>Der Wind weht von der Oder</i>	250
Zakończenie	257
Aneks	263
Wywiad z pisarzem i dziennikarzem muzycznym Wolfem Kampmannem	263
Wywiad z pisarzem i publicystą Uwem Radą	268
Wywiad z poetą i publicystą Januszem Wójcikiem	272
Wywiad z pisarzem i publicystą Matthiasem Kneipem	280
Wywiad z folklorystką Dorotą Simonides	285
Wywiad z pisarką Annette Krone	290
Wywiad z pisarką Marią Siderską-Ryczkowską	295
Wywiad z reżyserem filmowym Bernhardem Sallmannem	300

Bibliografia	305
Indeks nazwisk	329
Indeks miejscowości	337
Podziękowania	341
Zusammenfassung	343